

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **D. A. N.** zast. JUDr. Jiřím Běleckým, advokátem se sídlem Dukelských hrdinů 59/II, Rakovník, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Praha 4, o žalobách proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 1. 2015, č. j. MV-129706-3/SO/sen-2014, a ze dne 8. 3. 2016, č. j. MV-130409-3/SO-2015, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 7. 11. 2016 ve věcech vedených pod sp. zn. 48 A 51/2015 (původně sp. zn. 48 A 51/2015 a sp. zn. 48 A 32/2016),

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci **s e v r a c í** zaplacený soudní poplatek za návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve výši **1 000 Kč**, který mu bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho právního zástupce JUDr. Jiřího Běleckého, advokáta se sídlem Dukelských hrdinů 59/II, Rakovník.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), kterým byly dle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších

předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuty jeho žaloby proti shora označeným rozhodnutím žalované. Těmito rozhodnutími byla zamítnuta odvolání proti 1) rozhodnutí Ministerstva vnitra dne 20. 8. 2014, č. j. OAM-10828-29/PP-2013, ve věci zamítnutí žádosti stěžovatele o povolení k přechodnému pobytu z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 87b ve spojení s § 15a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o pobytu cizinců“); 2) rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 31. 7. 2015, č. j. OAM-20909-24/TP-2014, ve věci zamítnutí žádosti stěžovatele o povolení k trvalému pobytu dle § 87k odst. 1 písm. g) zákona o pobytu cizinců.

I. Vymezení věci

[2] Předmětem sporu je otázka, zda je stěžovatele možno považovat za rodinného příslušníka občana EU ve smyslu § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Dle uvedeného ustanovení je nutné kumulativně splnit tři stanovené podmínky – cizinec musí být rodičem občana EU mladšího 21 let; cizinec jej musí vyživovat; cizinec s ním musí žít ve společné domácnosti. Mezi stranami je sporné splnění třetí zákonem stanovené podmínky.

[3] Dle závěrů napadených rozhodnutí stěžovatel v průběhu řízení nedoložil ani neprokázal to, že by s nezletilým žil ve společné domácnosti, čímž nenaplnil definici společné domácnosti podle § 115 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“). To ostatně potvrdil i rozsudek Okresního soudu v Kladně, který svěřil nezletilého do péče N. K., sestřenici matky nezletilého (dále jen „teta nezletilého“).

[4] Stěžovatel výklad správních orgánů považuje za restriktivní a poukazuje na řízení o svěření nezletilého do své péče zahájené u Okresního soudu v Chomutově.

[5] Krajský soud se při dokazování zaměřil na to, zda lze stěžovatele považovat za rodinného příslušníka občana EU dle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Provéřoval splnění všech tří podmínek, kdy první (cizinec musí být rodičem občana EU mladšího 21 let) stěžovatel nepochybně splňuje; druhou (cizinec musí daného občana EU vyživovat) také splňuje; třetí podmínku (cizinec musí s občanem EU žít ve společné domácnosti) dle krajského soudu stěžovatel nesplnil.

[6] Při svém posouzení vycházel z důvodové zprávy k vládnímu návrhu novely zákona o pobytu cizinců (zákon č. 379/2007 Sb.), která nyní posuzovanou třetí podmínku do uvedeného zákonného znění doplnila (srov. Parlament ČR, Poslanecká sněmovna, V. volební období, 2007, tisk č. 191) a která reagovala na závěry obsažené v rozsudku Evropského soudního dvora ze dne 19. 10. 2014 *Zhu a Chen*, C-200/02, podle kterého *„požívání práva pobytu dítětem nízkého věku nezbytně znamená, že toto dítě má právo být doprovázeno osobu, která jej skutečně vychovává, a tudíž že tato osoba s ním po dobu tohoto pobytu může pobývat v hostitelském členském státě“*. Z uvedených důvodů zákonodárce dle krajského soudu v případě rodičů občanů EU mladších 21 let stanovil požadavek, aby tito jednak s uvedeným občanem EU žili ve společné domácnosti a jednak jej vyživovali.

pokračování

[7] K pojmu „společná domácnost“ soud odkázal na § 115 občanského zákoníku a na judikaturu Nejvyššího správního soudu, která dovodila, že tento pojem je pro účely zákona o pobytu cizinců vymezen právě v občanském zákoníku.

[8] Krajský soud považoval za prokázané, že stěžovatel po celou dobu správního řízení nebyl osobou žijící s nezletilým ve společné domácnosti ani ho skutečně nevychoval, na čemž nic nemění ani jeho podání návrhu na svěřeni nezletilého do péče.

[9] Nad rámec uvedeného doplnil, že o povolení k trvalému pobytu stěžovatel požádal dne 25. 11. 2014. Ustanovení § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců bylo s účinností ode dne 18. 12. 2015 novelizováno zákonem č. 314/2015 Sb. Podle aktuálně platné a účinné úpravy se tak podle citovaného ustanovení rodinným příslušníkem občana EU rozumí rodič, jde-li o občana mladšího 21 let, o kterého skutečně pečuje. Zákon tedy v současné době podmínku soužití ve společné domácnosti již neobsahuje. Ačkoli napadené rozhodnutí žalované ze dne 8. 3. 2016, č. j. MV-130409-3/SO-2015 bylo vydáno až po nabytí účinnosti uvedené novely, na případ stěžovatele to nemá žádný vliv, neboť podle přechodného ustanovení se řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a do tohoto dne neskončená dokončí a práva a povinnosti s tím související se posoudí dle zákona o pobytu cizinců ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 314/2015 Sb. (čl. IV odst. 1). Touto změnou se reaguje na rozsudek ve výše uvedené věci *Zhu a Chen*. Zároveň vysvětlil, že uplatnění principu nepřímého účinku je omezeno zákazem výkladu vnitrostátního práva *contra legem*, a proto se nemohl zabývat jinou variantou výkladu požadavku na společné soužití v domácnosti.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[10] Obsahově směřuje kasační stížnost do důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[11] Namítá to, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku týkající se podmínek uvedených v § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců, když dospěl k názoru, že stěžovatel s nezletilým nežil a nežije ve společné domácnosti.

[12] Stěžovatel se připojil k návrhu na svěřeni nezletilého do péče tety nezletilého, a jak již opakovaně argumentoval, podal dne 13. 2. 2015 u Okresního soudu v Chomutově návrh na svěřeni nezletilého do své péče. První ústní jednání bylo nařízeno na 11. 1. 2017, což je bezmála dva roky, po které mohl s nezletilým žít ve společné domácnosti. Je přesvědčen, že neexistuje důvod, pro který by mu soud nevyhověl, neboť vytvořil všechny nezbytné podmínky, aby nezletilého do své péče dostal. Upozorňuje na to, že není schopen nijak ovlivnit délku řízení u soudu.

[13] Zdůrazňuje krajským soudem poznamenanou skutečnost, že podle aktuálně platné a účinné právní úpravy se rodinným příslušníkem občana EU rozumí rodič, jde-li o občana mladšího 21 let, o kterého skutečně pečuje. Tento předpoklad nepochybně splňuje, neboť nezletilému mimo jiné hradí výživné a projevuje o něj zájem.

[14] Z důvodů nesprávného právního posouzení navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[15] Žalovaná odkazuje na své vyjádření k správní žalobě a na odůvodnění rozhodnutí správních orgánů v dané věci. Jinak se k podané kasační stížnosti nevyjadřuje.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[16] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Na základě kasační stížnosti přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. O návrhu na odkladný účinek soud nerozhodoval, neboť po provedení nezbytných procesních úkonů přistoupil k bezodkladnému projednání a rozhodnutí věci.

[17] Soud se nejprve zabýval námitkou nesprávného právního posouzení podmínek vyplývajících z § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Splnění prvních dvou podmínek není sporné.

[18] Předmětem sporu je splnění třetí zákonem stanovené podmínky, tj. spolužití stěžovatele a jeho nezletilého syna ve společné domácnosti. Pojem „společná domácnost“ je podrobněji definován v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 5. 8. 2005 sp. zn. 26 Cdo 1470/2004, kde je vykládán ve smyslu § 115 občanského zákoníku, podle něhož společnou domácnost vedou ti, kteří spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. Soužití se považuje za trvalé, jestliže tu jsou objektivně zjištělé okolnosti, které svědčí o úmyslu vést takové společenství trvale, nikoliv jen na přechodnou dobu. Společné uhrazování nákladů na životní potřeby lze charakterizovat jako hospodářské soužití, při němž osoby společně hospodaří se svými příjmy, nejsou přesně oddělovány finanční prostředky a nerozlišuje se, kterých věcí v domácnosti smějí tyto osoby užívat.

[19] Aplikovaná definice společné domácnosti se nachází v občanském zákoníku, který byl účinný do 31. 12. 2013. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „nový občanský zákoník“), který jej od 1. 1. 2014 nahradil, ale definici domácnosti ani společné domácnosti neupravuje. Přestože definici společné domácnosti nepřevzal, nelze od ní odhlédnout, a to zvláště, vezmeme-li v úvahu, že soudní praxe pomocí této definice dovodila a do jisté míry ustálila právě i obsah pojmu společné domácnosti, který zůstal zachován i v současné právní úpravě (Hlava III nového občanského zákoníku).

[20] V důvodové zprávě k novému občanskému zákoníku se uvádí, že i přesto, že se nový občanský zákoník definici domácnosti vyhýbá, chápe „domácnost“ ve dvou smyslech, a to buď jako pospolitost spolužijících osob anebo jako zařízené obydlí. Podle kontextu či formulace je pak nutné určit, který z těchto výkladů se použije. V tomto

pokračování

případě je zřejmé, že se uplatní výklad domácnosti ve smyslu pospolitosti spolužijících osob.

[21] Ze správního spisu soud ověřil následující pro posouzení věci podstatné skutečnosti. Podle sdělení Policie ČR, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Odboru cizinecké policie (dále jen „Policie ČR“) byla dne 4. 2. 2014 provedena Policií ČR v místě hlášeného pobytu stěžovatele pobytová kontrola, ze které vyplynulo, že na daném místě stěžovatel užívá jeden pokoj, společnou kuchyň, společné sociální zařízení a přespává zde pouze občas, neboť pracuje v Praze. Během kontroly také uvedl, že nezletilý se nachází se svou matkou někde v Kladně.

[22] Ve spisu je dále založeno sdělení Magistrátu Statutárního města Kladna, sociálního odboru (dále jen „magistrát“), ze dne 19. 2. 2014, ze kterého vyplývá, že nezletilý bydlel s matkou na ubytovně, kde byla prováděna pravidelná šetření magistrátem, při kterých však nebyl stěžovatel nikdy zastížen. V září 2013 se matka z důvodu fyzického napadání tehdejšími partnerem přestěhovala spolu s nezletilým na ubytovnu v Praze. Dne 2. 1. 2014 byl magistrát informován, že se nezletilý ocitl na ubytovně sám a následně byl předběžným opatřením Obvodního soudu v Praze 9 umístěn do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek v Praze. Bylo zjištěno, že matka nezletilého odjela pravděpodobně do zahraničí.

[23] Ze zprávy zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek, zřízeného Fondem ohrožených dětí, z. s., ze dne 26. 3. 2014 vyplynulo, že stěžovatel navštívil nezletilého pouze jednou, kdy současně zaplatil úhradu za jeho pobyt a péči ve výši 4 000 Kč. Současně sdělil, že by chtěl nezletilého pravidelně navštěvovat. Strávil s ním necelou hodinu. Od té doby zařízení nekontaktoval.

[24] Součástí spisu je i záznam Policie ČR o podání vysvětlení stěžovatele, ze dne 19. 3. 2014, ve kterém stěžovatel tvrdí, že s nezletilým ani jeho matkou nikdy nežil a ani nežije ve společné domácnosti a nezletilého viděl vždy, když matce nezletilého předával alimenty. Do budoucna by měl zájem o svěřením nezletilého do své péče, ale až v době, kdy začne chodit do školy.

[25] Dne 13. 5. 2014 byl rozsudkem Okresního soudu v Kladně nezletilý svěřen do péče své tetě a současně byla stanovena výše výživného oběma rodičům. Okresní soud v Kladně měl za prokázané, že stěžovatel ani matka nezletilého o nezletilého nepečovali. Tetu nezletilého jej zná, projevila zájem o svěřením nezletilého do její péče, současně je vhodnou osobou k jeho výchově a má pro něj vytvořeno i vhodné prostředí.

[26] Ze sdělení Policie ČR ze dne 12. 1. 2015 vyplynulo, že v rámci řízení o žádosti stěžovatele o povolení k trvalému pobytu proběhla prohlídka v novém místě hlášeného pobytu stěžovatele. Jedná se o penzion ve městě Rakovník, kde bydlí v jednom bytě společně s rodinou pana P. N. T. H., který je nájemce tohoto bytu. Současně uvedla, že pan H. nezletilého nezná. Dle závěrů Policie ČR zde stěžovatel nebydlí, ale byl zapsán v ubytovací knize.

[27] Z výše uvedeného má soud za prokázané, že stěžovatel a nezletilý nesdílí společnou domácnost, nelze je tedy považovat za spolužijící osoby.

[28] Dle § 75 odst. 1 s. ř. s. vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Je sice prokázano, že opatrovnické řízení u Okresního soudu v Chomutově ve věci úpravy péče a výživy nezletilého je skutečně vedeno, ale pouhé vedení řízení není naplněním zákonných podmínek na společné soužití. Navíc soud nemůže předjímat rozhodnutí Okresního soudu v Chomutově a dovozovat tak možné budoucí svěření nezletilého do péče stěžovatele.

[29] Jak krajský soud správně upozornil, během řízení došlo ke změně § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců, kdy podmínka „kterého vyživuje a se kterým žije ve společné domácnosti“ je nahrazena podmínkou „o kterého skutečně pečuje“. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že i když novelizované znění platí ode dne 18. 12. 2015, nevztahuje se na běžící řízení, která byla zahájena přede dnem účinnosti tohoto zákona. Neskončená řízení se dokončí a práva a povinnosti s tím související se posoudí podle zákona o pobytu cizinců ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti novelizovaného znění, jak je uvedeno v čl. IV odst. 1 zákona o pobytu cizinců účinného od 18. 12. 2015. Pojmem „skutečná péče“ se proto soud zcela správně nezabýval.

IV. Závěr a náklady řízení

[30] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. podanou kasační stížnost zamítl. O věci rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 1 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[31] O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly. Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozhodl, že žádnému z účastníků se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

[32] Nejvyšší správní soud současně rozhodl o vrácení soudního poplatku ve výši 1 000 Kč, který stěžovatel zaplatil za návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. O tomto návrhu Nejvyšší správní soud nerozhodoval, jelikož ihned po obdržení spisového materiálu rozhodl o samotné kasační stížnosti, čímž pozbylo smyslu rozhodovat o návrhu na odkladný účinek. Jelikož o daném návrhu soud nerozhodoval, vrátil soudní poplatek za něj zaplacený.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2017

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu

